

icke låter genomföra sig i en monarkisk stat. Hvartil tjenar, säga de, at en Minister protesterar och fredar sig från ansvar, när han dermed icke hindrar fullbordandet af Dens vilja, som är fri från ansvarighet? Och om han hindrar det, hvad är då Konungens magt? Et gyckelverk, säga de, äro ju protesterna. Hvem svarar oss för, at icke til och med hemliga råd, stridande mot dessa protester, kunna af samma Ministrar användas at underblåsa de våldsmått, hvarigenom folk och lagar trampas? Nej, säga de, den som regerar, skall ansvara — den som ansvarar, skall regera.

Och då, farväl med drömen om et bättre slag af samhällen än dem, som hittills funnits! Menskligheten har då fulländat sin cirkelgång. Fåväldets historia är bekant — och den är republikernas. Hvarje af deras regerande Senater är ej blott sjelf et parti, som förtrycker utom sig — den är vauligen inom sig en partiernas tummelplats. At tillskansa sig magt, är eller skall snart blifva allas syftsmål, hvilkas afund der täflar. Skola alla ljusets framsteg, alla ädla förhoppningar ej föra til något bättre än detta, hvartil då alla bekymmer om det allmänna?

Bättre republiker, säger man, äro lika litet omöjliga som bättre monarkier. Jag talar om världens närvarande skick och bestrider ej den yttersta möjligheten. Bättre republiker, om de äro möjliga, måste dock höra til en ännu aflägsen tid, emedan sjelfva begreppet om dem ej synes förenligt med all hittills bekant bildningsgrad. Monarkiernas förbättring kan jag tänka mig — och derföre tror jag den, hellre än republikernas, som jag ej kan tänka mig, åtminstone icke utan at föreställa mig et helt annorlunda utbildadt slägte, än det jag för ögonen ser.

En annan tid må komma, som visar slägtet annorlunda. Men at nu behandla det an-

norlunda än sådant det är, skulle troligen icke tjena at påskynda denna tidens ankomst. Förstöra den bildning, som nu finnes, och kvarlemna en rå massa, vore väl lättaste sättet at bereda ämne för en alldeles ny daning; men det vore nog ansvarsfullt at företaga för *menniskor*, som ej kunna svara för den nya daningens resultat. I sådana omskapningar vågar jag icke fördjupa mig; och derföre stanna mina tankar vid hvad som må kunna väntas och verkställas under fortskridande af den tingens ordning, hyarunder jag lefver.

All vår egendom, arvet af alla flydda sekler, är hvad vi äga af ljus och rätt. Af detta arf är största delen förvärfvadt under Monarker — under Monarker måste det kunna förkofras. Skingra dimmorna, som skymma dagens strålar, bryta alla andra fjättrar, för at stärka lagens band, dertil kallar oss tidehvarvet. Ljus och lag, befrämja hvarannan. De utgå från en gemensam källa: folkets allmänna sammanverkan. Hålla denna källa öppen, låta denna lifvets puls fritt och naturligt röra sig, det är samhällsordningens bestämmelse, och vårt tidehvarfs företräde är, at klart begripa det.

Lagen danas genom ljuset — ljuset sträfvar at blifva lag. I denna sednare form är det den verksamma (activa) yttringen af folkets lif. Först när ljuset blifvit lag är det då, som det kan verksamt befrämja sin tilväxt, i hvilken ligga folkets alla stora angelägenheter. Lagen är således allt. At göra den lydd — och sådan, at den kan lydast — är det första och det sista af allt hvad samhällskrafterna hafva at befrämja. Godtycket är vår dödsfiende. Utrotom det — och vi äro trygga. Mot sjelfva lagens oduglighet finnes ej et säkrare botemedel, än at den med obeveklig stränghet handhafves, tildess de elaka följderna tvinga at uphäfva den.

Lagens egen magt, så länge den är lag, måste derföre vara en statsmakt, oberoende af sjelfva den lagstiftande. Och här är det stora problemet, som för fria statsförfattningar så länge återstod at lösa. Lagen var alltid et heligt ord; men alltid et tankefoster, som ej kunde få verklighet. Och häri låg deras olycka. Alla stora dygder, alla hjeltevärf, alla upoffringar förmådde icke skapa detta i den vises dröm sedda tilstånd, der alla äro lika inför lagen, och lagen förmår göra sig gällande.

Och huru skall lagen uppehålla sig på denna höjd, så länge ingen finnes, som kan verkställa den, och sjelf är oberoende af all annan magt, än lagens, utan at äga någon magt öfver den? Mindre älvventyrligt vore det för lagens välde, om folket, som varit dess stiftare och såsom sådant ej står under dess magt, kunde omedelbart tillämpa den, än at öfverlemna detta åt domare, som ansvara inför lagstiftaren sjelf, betrakta denne såsom Herre öfver lagen, och således måste göra, hvad de veta blifva gilladt, ej hvad lagen bjuder.

Är det nu så vid domaremagtens utöfning i allmänhet, hvad skal då hända, när denna magt måste skilja emellan sjelfva den lagstiftande folkmagten och dem, som denna magt anklagar för lagars öfverträdande? *) Der ej mer än en sjelfständig magt finnes, måste denna göra sig sjelf rättvisa; och detta är icke at låta lagen göra det. Men der lagen icke gör rättvisa åt alla, der äger den icke magt såsom lag.

Så länge folken sjelfva omedelbart regerade, kändes åtminstone icke denna svåraste brist i lagens myndighet. Men så snart regeringsmagten skulle öfverlem-

*) Se härom hvad som i N:o 5 och följande af denna Tidning förekommer angående villkoren för en sjelfständig Riks-Rätt.

nas åt någon annan, lät denna brist känna sig; och derföre uphörde i samma stund republikernas frihet. Folken och regeringarne stridde om väldet, och styrkan afgjorde i lagens ställe. Folket tilagnade sig, så länge det kunde, rättigheten at fordra redo af sin styrelse. När detta ej mer blef möjligt, försvunno efter hand alla folkets rättigheter, och sjelfva formen af republik gick under.

At nu begära republiker, då man erkänner, at folken aldrig mer kunna omedelbart regera, det är således at först upoffra allt anspråk på säkerhet under lagen, och derefter bereda samhället samma uplösning, hvarmed republikerna hittills tagit slut. Jag talar ej om säkerhet mot lagarnes onskapande dag från dag; allt efter partiernas ebb och flod, allt efter nycken hos den enda allrådande magten (hvilken allrådande är ej nyckfull?). Mot denna eviga föränderlighet vore intet medel at påtänka. En regering, som beror af folket, kan ej få en magt at afslå, hvad dess Herrar vilja.

Låt, i en monarkisk stat, Ministrar vara de, som verkligen regera — jag yrkar just, at så bör vara. Låt högtidligheten af en Konungs sanction icke ens vara nödvändig, för at skaffa lydnad åt deras befallningar. Må man blott icke neka mig, at de behöfva lag och Domstolar öfver sig, när de skola ansvara för sina regerings-steg — och man skall snart medgifva, at de icke böra ställas til rätta inför en folksmagt, som antingen sjelf dömer omedelbart, eller ock nyttjar domstolar endast til organer af sin vilja.

Så länge folksmagten ensam råder, rättare sagdt, så länge denna magt är blott en (hvilket den alltid är, när regeringsmagten står under henne), blifva således lagarnes välde och säkerheten en dröm. — Jag vet, at all magt utgår från folket.

Det är til och med rigtigare sagdt, at folket alltid sjelft innehar den sanna magten. Men denna magt får ej vara blott *en*, den måste dela sig, eller saarare fördubblas. Den magt, af hvilken folket vill styras, måste af folket uphöjas til lika helgd och oafhångighet med den, som det sjelft fortfar at omedelbart utöfva. Denna andra folksmagt är Konungamagt. Låt den vara för hög at egentligen kallas regeringsmagt — åtminstone är den ej endast det. Den är i alla fall någonting, som republikanerne glömma; och en bland dess stora egenskaper, som saknas i deras system, är den, at trygga lagarnes välde och at trygga under samma välde dem, som styra, och dem, som styras, dem, som stifta lag, och dem, som verkställa den.

Dessa begge högsta magter, rätt afvägda mot hvarannan, finna nemligen begge sin räkning vid en sjelfständig Domaremagt, så sjelfständig under Gud och lag, at den kan utan människofruktan afgöra frågor emellan sjelfva folket och regeringsärendernas förvaltare. Nu beror allt af lagen. All magt ligger, så til sägande, fjättrad i lagens hand. Nu, då Ministrar stå inför en annan domstol än godtyckets, må det gerna heta, at de regera, och at den, som regerar, skall ansvara.

Blotta vördnaden för Majestätet må hafva varit första källan til Konungars personliga ansvarsfrihet. En dunkel känsla deraf, at uphöjelsen öfver enskilda intressen naturligen leder til omsorg för allmänt väl, må hafva från början afvändt från tankan på en oädel bevekelse af fruktan för ansvar och bragt å bane förslaget at kasta ansvaret på den strafflöses organer. Men från himlen är denna tanke kommen til människornas väl, den ädlaste, den lyckligaste, som någonsin varit tänkt. Enkelheten af hans ursprung är

ej et bevis emot hans richtighet. I forskningens djup återfinnes han, denna samma tanke, som sjelfkraft föll öfver den okonstlade känslan.

Hvartil tjenar, at den ansvarige Ministern protesterar, då den ansvarsfrie Monarken befäller utan hinder deraf? — Det tjenar til ingenting, så länge Ministern kan göra det, utan at nedlägga sitt embete, så länge han kan utfärda en befallning, för hvilken han undgår at svara *). Men just derföre är den monarkiskt lagliga statsformen aldrig fulländad förr, än detta blifvit afskaffadt. Folket, som alltid bedömmar Regeringens steg, blir nödsakadt at dömma Konungen sjelf, om det är i tillfälle at känna rådplågningens beskaffenhet och får veta, at Ministern protesterat. I annat fall stannar folket i ovisshet, hvad det skall tänka om sin Konung. Begge fallen äro lika menliga för Majestätets okränkbarhet och den oskrymtade vördnad, det måste njuta. Och om Ministrars skicklighet kan Monarken aldrig försäkra sig, så länge det kostar dem ingen möda eller äfventyr, at genom protester rädda sig från ansvar och lemna Monarken åt sitt öde, utan allt biträde at uttänka något annat, än det Ministrarne föreslå. Under sken at lemna Konungen fria händer, skulle man ej kunna bättre bereda en passiv regering, tjenlig at blottställa eller binda händerna på en Konung, då han vill företaga förbättringar, och at blott främja beståndet af alla de privilegier, som kunna ingå i en Rådskammars system.

(Forts. e. a. g.).

*) Enligt vår Regeringsform äger en föredragande endast då vägra contrasignation, när han finner Konungens beslut stridande emot Regeringsformen. I allt annat fall kan han, och i alla möjliga fall kunna Stats-Rådets öfriga ledamöter bibehålla sina embeten, än skönt de protesterar.

Til Herrar Anmärkare för d. 9 dennes.

Portförbjuda idéerna! Herrar Anmärkare, hvad tænken J på? *Räkna och reflektera* är godt; men man måste åtminstone veta, på hvad ämnen man öfvar sin skarpsinnighet. När man väger papperet i tidningarne; skulle man icke glömma at väga deras ord och meningar.

Frågen Er blott, hvad vi nu vore, om aldrig en tidning i det kära fäderneslandet fått postfrihet. Det är klart, som dagen, at vi aldrig skulle ägt några tidningar. Och hade vi varit dem förutan, hvad skulle väl alla Europas hvällningar, frihets- och träldomskrig, fritänkeri, jacobinism och öfriga galenskaper hafva uträttat på oss och våra tänkesätt? Vi skulle varit i okunnighetens och oskuldens tilstånd — betänken det, Herrar Anmärkare.

Hvad äga vi nu, i stället för dessa Himmelens oskattbara gåfvor? Vi äga Frihetskjeftulen, som griper för sig allt mer och mer. Vi äga smädare, förvillare, förledare, oroliga hufvuden, missnöjda med allt, tadtare af det goda gamla, färdige at nedbryta privilegier, ordningar, skrän, af hvad namn och beskaffenhet de vara må — och framför allt äga vi den så kallade *publiciteten*, som hotar at utbreda smittan bland hela folkmassan, *publiciteten* denna Gudomlighet, som J tilbedjen, Herrar Anmärkare, icke nöjde at hafva tryckfriheten, med hvilken J och edra bröder kunnen ingjuta i edra läsare ondt och godt efter behag, om J ej tillika, på allmän bekostnad, ägen tilfälle at värfva så många läsare, som någonsin möjligt kan vara.

Hvad större missbruk, hvad mera varnande exempel på frihetens våda kan väl gifvas, än at menniskor, som icke länge sedan suckade efter tryckfriheten och voro färdige at köpa den med kloster-

löfte mot *publiciteten*, redan äro färdige at glömma allt sitt förra betryck, försmå allt hvad de äga, såsom en ostridig, men lumpen rättighet, och djefst fråga: *hvad är tryckfrihet utan publicitet?* När tiggaren får ost, så vill han steka den. O Anmärkare! alla verdens anmärkare! måtten J en gång lära at blygas! eller måtte någon annan en gång lära Er, at skamlöshet icke duger.

Men jag kommer åter til min första påminnelse: J veten icke, hvad det är för et ämne J behandlen. Hvad tidningar äro, det har jag nu visat Er; och J begripen deraf, at jag anser dem såsom de förderfligaste import-artiklar. Det är endast från communication med utländningen, som de leda sin uprinnelse; och all den galenskap, de sprida, är ingenting annat än främmande effekter af äldre eller nyare tilverkning. På inhemska upfinningar hos oss är icke at tänka; men at lurendräga och kringspida och upstufva allt, hvad som blifvit upfunnet hos utländningen, dertil äga vi en fallenhet, hvori vi aldrig skola öfverträffas.

Hämma er fördömda *publicitet*, är således ingen ting annat, än han hämma det oförsyntaste lurendrägeri. Nu är all konst på import-förbud uttömd; insmygandet låter icke hindra sig. Således är det rätt, at man kastar om, tillåter införseln och lägger band på förbrukningen. Detta har ju af så mycket klokt folk så länge varit önskad, såsom det enkla och naturliga til förebyggande af den skandalen, at hela landet frässar ostraffadt och uppenbarligen med förbrukning af saker, hvilkas tilvarelse i landet är frukten af de gröfsta förbrytelser.

Dock, Herrar Anmärkare, jag skulle förlåtit Er i allt öfrigt, emedan jag i allt öfrigt kan vederlägga Er. Men den fatala anmärkningen om *ensidig publicitet*, om *redactioner*, som kallas *gunstlingar!*

